

17. Aan het Elastiek

De mannen boezemen groot ontzag in. Ik zie hoe ze hun gespierde, ontblote bovenlijven aanspannen om de zware drillboren te bedienen. In de brandende zon. Vergezeld van een oorverdovend lawaai doen ze al schokkend, trillend en zwetend de bergwanden slinken en het asfalt verdwijnen, centimeter voor centimeter. Het afmattende handwerk dient om de weg te verbreden. We fietsen in Vietnam en rijden vanuit Hanoi noordwestwaarts, de bergen in, over een doorgaande weg die wordt aangeduid als de QL6. De eens zo mooie, geasfalteerde slingerweg is veranderd in een stoffige zandweg en een enorme bouw- en baggerput. Door de werkzaamheden belanden we in een aaneenschakeling van files en opstoppingen. Voortdurend staan we in de rij tussen het andere verkeer, lijdzaam te wachten op graafmachines en op vrachtauto's die zand aan- of afvoeren. Af en toe is de weg nat gehouden om de stoffigheid tegen te gaan. Dan strekt zich een smurrie van dikke rode klei voor ons uit. Maar stof en zand voeren de boventoon. Het moet een prachtig traject zijn. De adembenemende vergezichten worden echter teniet gedaan door de rommelige lelijkheid van de kilometerslange bouwput en gesmoord in het meedogenloze stof. Het zijn niet alleen de werkzaamheden waardoor de schoonheid van het landschap niet tot z'n recht komt. Vermoeidheid speelt ook een rol. De thermometer geeft 40 graden aan. Nergens is er schaduw. Overal is herrie. We vorderen maar langzaam. De weg put ons uit, we hebben nauwelijks nog oog voor de omgeving. 'S avonds slapen we in Mai Chau. De eigenaresse van het hotel vertelt dat de QL6 de toegangsweg moet worden tot een nieuw aan te leggen stuwdam in deze regio, in Son La. Op dit moment wordt een groot deel van de weg tot aan Moc Chau onderhanden genomen. Dat is geen goed nieuws want Moc Chau ligt op onze route. Dat belooft wat voor de dag van morgen.

We gaan het de volgende dag toch maar proberen, maar al na een kilometer of vijf over de QL6 weten we het zeker: dit wordt niks. De langgerekte zonovergoten bouwput die voor ons ligt belooft een herhaling van gisteren. Niemand van ons vieren kan het opbrengen om ook vandaag in de genadeloze hitte door het stof, de bagger en de steenslag te ploeteren. De rek is er uit. Het lijkt alsof ons lichaam een elastiekje is dat te ver is uitgerekt en op knappen staat. We besluiten in het eerste het beste gehuchtje dat we tegenkomen een colapauze in te lassen. Eerst wat rust, wat vocht en dan een plan de campagne.

De mannen die om me heen staan kijken verwachtingsvol naar een grote man die zich achter de balie van de garage bevindt. Deze man haalt met een gewichtig gezicht een afgesloten kistje onder de toonbank vandaan. Uit zijn broekzak komt een sleuteltje. Voorzichtig en met een plechtig gebaar opent hij het kistje met het sleuteltje. Er komt een telefoon tevoorschijn.

Met het *Vietnamese phrasebook* in de hand ben ik op onderzoek uitgegaan. Na wat kreten en gebaren ben ik door een tiental mannen naar de man met de telefoon gebracht. Mijn begeleiders voerden het woord namens mij. De garageman draait een nummer en voert een kort gesprek. Dan legt hij met een tevreden glimlach de hoorn neer en knikt me toe dat het geregeld is. 'Ja?' Vraag ik verbaasd. 'Jazeker', zegt hij, - althans dat denk ik - 'kom allemaal maar hier naar toe met de fietsen, de truck komt er aan.' Ik loop terug naar de anderen en vertel hen dat ze zich klaar moeten maken. Ongeloof staat op hun gezichten. Ja, ja,...een truck geregeld...zomaar...zo snel...hier in de *middle of nowhere*...? En toch is het zo. We hebben ons nog niet verzameld bij de garage of onze vrachtauto komt al aangereden. Even uitleggen dat we met z'n vieren en vier fietsen tot voorbij de wegwerkzaamheden weggebracht willen worden. Nog even onderhandelen en dan mogen we tegen betaling van

600.000 Dong instappen. De heren achterin de stoffige laadbak, bij de fietsen, en de dames bij de chauffeur voorin. Hoezo een probleem? Met een beetje improviseren is overal een oplossing voor. Altijd zijn er behulpzame en behendige mensen die je bij het improviseren hartelijk en vaardig ter zijde staan. Als het even kan wordt er een win-win situatie gecreëerd, *everybody happy*.

Een paar dagen later bevinden we ons in het uiterste noordwesten, niet zover van de grens met Laos en op niet al te grote afstand van de Chinese grens. Het plan is om van Tuan Giao naar Lai Chau te fietsen, een tocht van ongeveer honderd kilometer door bergachtig terrein, een tocht die prachtig maar loodzwaar belooft te worden. In alle vroegte staan we startklaar. Met wat geluk moet het te doen zijn. Zo vroeg in de ochtend is het nog mistig en fris, maar de lucht wordt in rap tempo helder en strak blauw, de temperatuur stijgt al even snel, naar tropische hoogte. We rijden door een adembenemend landschap over een smalle en zeer stille weg waar echter geen vlak stuk in te bekennen is. De hellingspercentages van de stijgingen - en de dalingen tussendoor - zijn fors. De weg is deels verhard, zij het van matige, of beter gezegd belabberde, kwaliteit.

Op het land zijn mensen aan het werk. Hier en daar worden buffels ingezet om te ploegen. Er lopen veel mannen met een geweer over hun schouder. Het blijken jachtgeweren waarmee ze een maaltje hopen te schieten, vogels in dit geval. Talloze kinderen zwaaien ons uitbundig toe, onder luid en niet aflatend *hello-hello*-geroep. Er is nauwelijks verkeer. Een auto die voor de bevoorrading van de winkeltjes in de bergdorpjes zorgt, is de enige auto die we tegenkomen. Af en toe passeert er een brommertje.

Een verzameling van een paar eenvoudige huisjes van hout, riet en bladeren geeft aan dat we een dorpje naderen. Een dorpje, dat betekent pauze. Dankbaar vleien we onze lange vermoeide lijven neer op de gammele plastic stoeltjes die de dorpingen voor ons aandragen. Kinderstoeltjes naar westerse maatstaven. We passen er ternauwernood op en het risico er doorheen te zakken is groot. Door het open raamloze venster van een huisje dat als winkeltje dient, inspecteren we de voorraad. Een lint van snoepzakjes siert de houten muur. Op goed geluk kiezen we een smaakje uit. Op de zanderige vloer ontdekken we enkele flesjes Coca Cola. De karakteristieke flesjes zijn verweerd, hebben een roestige dop en zitten onder een dikke laag stof. De drank is lauw, maar smaakt ons uitstekend. Dorpingen verzamelen zich om ons heen en willen alles van ons weten. Het onmisbare *Vietnamese phrasebook* gaat van hand tot hand, vragen worden opgezocht, antwoorden worden gewikt en gewogen. De geanimeerde gesprekken worden kracht bijgezet door uitbundige non-verbale communicatie. Vrouwen voelen aan onze armen en benen. Ze lachen en hebben de grootste lol. Die armen en benen zijn immers verbazingwekkend wit, dik en harig.

‘Ik krijg geen lucht meer, ik voel me slap’, puft een verkouden en koortsige Henk terwijl het zweet in straaltjes langs zijn lichaam loopt en zijn voeten doet soppen in zijn schoenen. ‘Ik zweet zo belachelijk veel, ik verlies meer vocht dan dat ik kan aanvullen.’ Futloos vindt hij zijn weg naar boven. Hij heeft visioenen van een gemotoriseerd voertuig dat hem te hulp komt.

Halverwege de klim naar een laatste hoge pas hoor ik een brommer aankomen. Tot mijn stomme verbazing zie ik dat de brommer een fietser op sleeptouw heeft genomen. Het is Henk die achter de brommer hangt, aan een elastiek. Getweeën hebben ze de vaart er behoorlijk in. Er moet gas gegeven worden op zo’n steil traject anders redt ook de brommer het niet. De bestuurder van de brommer kijkt serieus. Hij heeft een klus te klaren. Zijn houding straalt ook iets laconieks uit, alsof hij niet anders gewend is. Henk moet vol aan de bak. Hij trapt hard mee en stuurt zijn fiets driftig over de keien en kuilen. Het ziet er niet uit als een comfortabele lift, het lijkt eerder een hachelijke onderneming, maar tegelijkertijd ziet het er ook erg komisch uit. Het lijkt wel een circusact. Ik sta met open mond te kijken. Henk lacht opgetogen, triomfantelijk, maar is tegelijkertijd in opperste concentratie. Hij focust zich op het twee meter lange zwarte elastiek dat aan zijn stuur is vastgebonden, op de afstand tot de brommer en op het slechte wegdek. Boven het geluid van de brommer uit hoor ik hem roepen: ‘Ik wacht boven wel op jullie.’

Ik heb een bloedhekel aan lopen, dat wil zeggen aan het omhoog duwen van een zwaarbeladen fiets. Daarom ploeter ik met een schamele snelheid van vier à vijf kilometer per uur verder omhoog ondanks dat lopen op deze steile stukken net zo snel zou gaan als fietsen. Ik heb gezelschap gekregen van een jochie dat op weg is naar huis met een mand vol ‘groen’. Kennelijk woont hij verderop in een dorp. De jongen wacht als ik stop en rent naast me als het even wat makkelijker gaat. We babbelen er lustig op los, ieder in onze eigen taal. We begrijpen elkaar. Het is gezellig.

Een hele tijd later stopt er een bromfietser naast me, hij komt van boven, vanaf de top. Het is de man die Henk op sleeptouw heeft genomen. Hij geeft me een briefje. Dat briefje is van Henk die laat weten dat hij goed boven is aangekomen en alvast af zal dalen om een hotel te zoeken. De man kijkt me vragend aan en wijst naar het elastiek achter op zijn bagagedrager. Of ik ook een lift wil? Hij wil met alle plezier nog een fietser omhoog trekken. Beleefd maar beslist sla ik dit aanbod af. Geen haar op mijn hoofd die er aan denkt, ik geloof nooit dat ik heelhuids boven zou komen. De man knikt, keert zijn brommer en rijdt terug in de richting van de top. Voor het afgeven van de boodschap wil hij niet betaald worden. Dat is al geregeld, gebaart hij. Op het briefje staat ook dat de top bij kilometerpaal veertien is. Dat geeft moed, ik ben kilometerpaal achttien al gepasseerd. Deze laatste kilometers moeten nog wel te doen zijn. Het is inmiddels al laat in de middag, ik ben moe, maar nu de zon zijn grootste kracht verloren heeft kost het fietsen net wat minder energie.

Ik voel iets aan mijn fiets hangen. Ineens ben ik omringd door een groep kinderen uit het dorpje dat vlak bij de top ligt. Mijn metgezel, de jongen die nog steeds naast me loopt, wordt door hen verdrongen. Beteuterd laat hij me gaan. De kinderen proberen mij en mijn fiets aan te raken, ze lopen voor me uit, ze lopen me in de weg; enkelen wagen het om me te slaan of aan mijn fiets te trekken. Ik verbaas me er over dat deze kinderen zo vervelend doen. Dit is niet leuk. Even weet ik niet wat ik moet doen. Afstappen? Niet echt aantrekkelijk. Maar wat dan? Een paar tellen later is mijn probleem opgelost. Er klinkt de roep van een man. Streng en autoritair. Het heeft onmiddellijk effect. De kinderen blijven stil staan, laten me los en ik kan zonder problemen verder fietsen.

Op de top zijn we weer bij elkaar, met z'n drieën. Het is inmiddels al bijna donker geworden. We doen onze jasjes aan, zetten een licht op, dat wil zeggen een zaklamp op het hoofd, en beginnen aan de afdaling. Voorzichtig hobbelen we naar beneden. We concentreren ons op het bundeltje licht recht voor ons. De weg is steil en zit vol kuilen, er is veel steenslag. Het is oppassen geblazen. Langzaam dalen. De handen doen pijn van het knijpen in de remmen. Het is een afdaling van veertien kilometer, daar zijn we op dit voorzichtige tempo wel enige tijd mee bezig. Veel zicht is er niet. Af en toe schrikken we op van iets onverwachts. Soms zijn het mensen die in de berm lopen. Soms is het een buffel die langs de kant van de weg staat te grazen. Langs de weg is veel water, in het flauwe schijnsel van het maanlicht zien we watervallen. Op dit tijdstip van de dag verzamelen veel mensen zich bij het water voor het nemen van een bad. Op ons zijn zij uiteraard niet voorbereid. Het moet een bizar en spookachtig gezicht zijn: drie lichtjes die over de weg stuntelen, slingerend van links naar rechts, nagenoeg zonder geluid te maken. Je zou er schrik van krijgen.

Een grote truck met een zwaar ronkende motor komt ons tegemoet gereden. De truck stopt, een deur zwaait open en Henk stapt uit. Hij heeft de truck weten te charteren om ons op te halen en is zichtbaar verrast dat we al zo vergevorderd zijn. Hij had zich ingesteld op een 'reddingsactie' vanaf de top. De chauffeur weet met enige moeite de truck een eind verderop op deze smalle weg te keren. Het heeft niet zoveel zin meer om voor de laatste kilometers de fietsen en de bagage in de truck te laden. We dalen voorzichtig verder. De truck gaat pal achter ons rijden en schijnt ons met zijn koplampen bij zodat we beter zicht hebben.

We worden al verwacht en kunnen meteen aan tafel in hotel Lanh Anh. Een heerlijk uitgebreide en gevarieerde maaltijd van diverse Vietnamese schotels wordt ons voorgezet. Alles gaat op, hongerig als we zijn. De vermoeidheid en het afzien zijn al weer op de

achtergrond geraakt. We nemen een heerlijke douche en op de veranda van het hotel zakken we onderuit met een kopje koffie of een biertje. Tijd om terug te blikken op een bijzondere dag. De hulptroepen hier in Vietnam zijn divers en elastisch, en dat laatste soms letterlijk.

Fietsen in Vietnam.

Noord Vietnam: rondrit vanuit Hanoi via Son La, Sa Pa, Thai Nguyen en Halong Bay. 2003.